

ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

ЧИГИРИНСЬКИЙ [МІСЬКИЙ] СИРІТСЬКИЙ СУД

м. Чигирин Київської губернії

ФОНД № 878

ОПИС № 1
справ постійного зберігання
за 1914 р.

ПЕРЕДМОВА

Достовірних відомостей про точну дату створення Чигиринського [міського] сирітського суду м. Чигирин Київської губернії у документах фонду не виявлено.

Однак законодавча база створення цієї установи була закладена Указом імператриці Катерини II від 7 листопада 1775 р. про «Учреждения для управления губерний всероссийской империи»¹ та її ж маніфестом від 21 квітня 1785 р. «Городовое положение» (арк. 21, стат. 45-48).² Після III поділу Польщі у 1796 р. імператор Павло I видав указ «О восстановлении в Малой России правления и судопроизводства», в якому підтвердив необхідність створення Київської губернії «из возвращенных к империи нашей от Польши земель...»³, на які б також розповсюджувались закони російської імперії. У 1801 р. імператор Олександр I своїми маніфестами від 2 квітня та 3 червня, підтвердив юридичну силу «Городового положення» 1785 р. (арк. 45, 46).

Отже, згідно із зазначеними законодавчими актами, при кожному городовому магістраті створювався міський сирітський суд для купецьких та міщанських удов і малолітніх сиріт. Головою цього суду був міський голова (який переобирався кожні 3 роки), а присутніми – 2 члени магістрату та міський староста.

Сирітський суд розпочинав свою діяльність, якщо до нього надходила:

- заява-прохання від удови;
- за повідомленням міського голови;
- за повідомленням родичів сиріт;
- за заявою 2-х сторонніх свідків та парафіяльного священика.

Основними завданнями сирітського суду були:

- обрання опікунів до маєтку та до особи-сироти;
- опис всього майна сиріт;
- здійснення контролю за опікунами, щорічно вимагаючи звіти.

Засідання міського сирітського суду відбувалось по мірі надходження на його розгляд справ. Для заохочення опікунів законодавством була передбачена щорічна винагорода – виділення 5% від прибутку майна сиріт.

Діючи на той час цивільні закони російської імперії (Зведення законів за 1832 р., т. X ч. 1 ст. 213) поділяли неповнолітніх сиріт на 3 категорії:

- до 14 років;
- між 14 та 17 роками;
- від 17 до 21 року.

З 14 років сиротам дозволялося обирати собі опікунів (відповідно подаючи заявку до сирітського суду). З 17 років неповнолітній мав право сам управляти своїм маєтком, але під наглядом і за згодою опікуна. Повноліття наступало по досягненню 21 року.

У 1860 р. за пропозицією Київського генерал-губернатора (від 5 травня 1860 р. № 113 «О соединении в Киевской губернии магистратов с уездными судами») магістрати ліквідовувалися, а опікунські справи сирітського суду передавалися до міських дум. Апеляційною інстанцією були губернські магістрати, а після судової реформи 1864 р. – окружні суди.

Власні документи фондоутворювача збереглися частково, підтвердити всю схему реорганізації міського сирітського суду документально немає можливості; відклалась одна прибутково-видаткова книга суду.

Згідно з обліковими документами фонд Ф-878 у кількості однієї справи надійшов на зберігання до держархіву Черкаської області від Київського обласного державного

¹ Бібліотека ДАЧО, № 6255 «Благочестивейшая самодержавнейшая великия государыни императрицы Екатерины вторья Учреждения для управления губерний Всероссийския империи». С.- П., 1780 р. – 261 с.

² Бібліотека ДАЧО, № 6142 «Новый пам'ятник законов империи российской» часть третья «Г-Е». С.- П. в типографи Правительствующего Сената, 1826 г. – 489 с.

³ Бібліотека ДАЧО, № 6475 «Гражданское уложение». С.- П., 1903 р. – 465 с.

архіву у 1971 р. (акт № 142, 18.06.1971). Рукописний опис було складено 04 листопада 1952 р.

У 2004 та 2007 рр. було проведено перевіряння наявності і фізичного стану документів даного фонду (акти від 06.07.2004 та 17.09.2007).

У зв'язку з невідповідністю опису справ сучасним вимогам у 2020 р. він був перескладений і удосконалений. До опису складено передмову, до фонду – історичну довідку. У процесі роботи уточнено та відредаговано заголовки справи, уточнено крайні дати документів та кількість аркушів у справі. Після удосконалення новий опис справ було надруковано у 2-х примірниках.

Недіючий опис внесено до нового як справу № 2.

Начальник відділу забезпечення збереженості
документів, обліку та довідкового апарату
20 серпня 2020 р.

Ольга ПУРИС

ЧИГИРИНСЬКИЙ [МІСЬКИЙ] СІРІТСЬКИЙ СУД

м. Чигирин Київської губернії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Державного архіву
Черкаської області

Тетяна КЛИМЕНКО

_____ 20__ року

ФОНД № 878

Опис № 1
справ постійного зберігання
за 1914 р.

| №№ з/п | Заголовок справи (тому, частини) | Крайні дати документів справи (тому, частини) | Кількість аркушів у справі (томі, частині) | При-мітки |
|--------|--|---|--|-----------|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 1 | Прибутково-видаткова книга суду за 1914 р. | | 9 | |
| 2 | Недіючий опис № 1 справ постійного зберігання за 1914 р. | | 1 | |

До опису внесено 2 (дві) справи з № 1 по № 2.

Опис удосконалила
Начальник відділу забезпечення збереженості
документів, обліку та довідкового апарату
20 серпня 2020 р.

Ольга ПУРИС

Зберігач фондів
20 серпня 2020 р.

Наталія ТКАНКА